

بررسی راه های خود سازی از منظر امیرالمومنین علی (ع) نهج البلاغه

سعیده قرچیان^۱، سکینه ذاکری^۲

۱- نویسنده: دبیر تربیت بدنی، کارشناسی ارشد رشته تربیت بدنی گرایش مدیریت ورزشی، آموزش و پرورش استان یزد،

شهرستان یزد، دبیرستان دخترانه فاطمیه، متوسطه اول

saeideeeeeeh1992@gmail.com

۲- مدیریت آموزشگاه، کارشناس آموزش ابتدایی، آموزش و پرورش استان هرمزگان، شهرستان بندر عباس، دبستان دخترانه شاهد.

چکیده:

خودسازی و تهذیب نفس یکی از مباحث مهم اخلاق و از ارکان اساسی سیرو سلوک به شمار می آید. از نظر امام علی (ع) در نهج البلاغه خودسازی فردگرایانه نیست بلکه در ارتباط با دیگران نیز مطرح است و مقصود این نیست که هرگاه انسان بخواهد خود را بسازد و به اصلاح خویشتن خویش بپردازد باید از اجتماع دوری کند و انزوا و گوشه نشینی اختیار کند. در واقع نخستین درس خودسازی، خودشناسی است. زیرا تا ندانیم که هستیم و چه می توانیم باشیم در صدد رشد خود بر نخواهیم آمد. از نظر امام علی (ع) معرفه النفس و تزکیه، تذهیب و محاسبه نفس و رعایت تقوا، عمل به دستورات و معارف دینی از اصول اساسی خودسازی است. و دارای مراحل چون یقظه، توبه، زهد، مراقبه و محاسبه و تقوا می باشد. و تقوا، آخرین پله خودسازی است و علی (ع) توفیق در تقوی را کمک از جانب باری تعالی معرفی می کند. انسان در مسیر شناخت خود که به جهان شناسی و در نهایت به خداشناسی منجر می شود، باید مسیرهای فراوانی را طی کند. مسیرهایی که می تواند او را در رسیدن به مقصد نهایی آماده تر گرداند در اسلام تاکید بر خودشناسی آنقدر است که پیامبر (ص) می فرماید: "من عرف نفسه فقد عرف ربه" و شناخت خدا نیز کمال وجودی هر انسان است. آنچه از دیدگاه امام موقر اصلی حرکت و سعادت انسان است شناخت انسان از خدا بر مبنای حاکمیت قدرت، علم، حیات و لطف بی نهایت. و آنگاه که انسان که خدا را اینگونه شناخت پیروی از اوامر و دستورات او نه تنها آسان است بلکه به ضرورت است که موجب ارضا و اشباع روح آدمی است. و خودسازی در زندگی فردی و اجتماعی

واژگان کلیدی: خودشناسی، جهان شناسی، خداشناسی، خودسازی، امام علی (ع)، نهج البلاغه.

مقدمه:

خودسازی

یکی از مباحث مهم اخلاق و از ارکان اساسی سیرو سلوک به شمار می آید. مکتب امام علی (علیه السلام) بهترین مسیر تربیت را وصول به خودسازی و تطهیر نفس بیان کرده است. از بررسی کتاب شریف نهج البلاغه به دست می آید که ایشان خودسازی و تهذیب نفس را بر تربیت دیگران مقدم دانسته اند (خیوه، ف). از نظر امام علی (ع)، خودسازی فردگرایانه نیست بلکه در ارتباط با دیگران نیز مطرح است و مقصود این نیست که هرگاه انسان بخواهد خود را بسازد و به اصلاح خویشتن خویش بپردازد باید از اجتماع دوری کند و انزوا و گوشه نشینی اختیار کند (حسنی، ح). انسانی که در خودسازی موفق است، آثار آن در فرد و به تبع آن در اجتماع اثر گذار است (زارع زاده، ز).

امید است این مقاله بتواند راه کارهایی عملی هرچند اندک به بهبود اخلاق انسانها ارائه نماید که این مهم با خودشناسی و خودسازی صحیح میسر خواهد شد.

روش تحقیق